ILOMANTSI

Ilomantsin kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma

Pogostan koulu ja Ilomantsin lukio

Sisällys

1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista 3

2 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi 4

2.1 Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset 4

2.2 Koulukohtaiset opiskeluhuoltoryhmät 4

2.3 Poissaolot 5

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen 5

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa 6

3 Yksilökohtainen opiskeluhuolto 6

3.1 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin 7

3.2 Kuraattoripalvelut 7

3.3 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto 7

3.4 Psykologipalvelut 8

3.5 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen 9

3.6 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä 10

3.7 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa 10

3.8 Opiskelijan koulupäivän aikaisen eritysruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet 11

4 Yhteistyö 11

4.1 Opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus ja henkilökunnan perehdyttäminen 11

4.2 Moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä 12

4.3 Yhteistyö muiden opiskelijan hyvinvointia tukevien tahojen kanssa 13

4.3.1 Nuorisotyö 13

4.3.2 Sosiaalipalvelut 13

4.3.3 Poliisi 14

4.4 Ohjaus 14

5 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma 15

5.1 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä 15

5.2 Kriisisuunnitelma 15

6 Opiskeluhuollon toteutumisen seuranta ja arviointi 16

Opiskeluhuolto on matalan kynnyksen palvelua lapsille, oppilaille ja opiskelijoille, jotka opiskelevat esiopetuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Opiskeluhuolto ei koske aamu- ja iltapäivätoimintaa eikä lukion aine- ja aikuisopiskelijoita. Opiskeluhuollosta säädetään erillisellä lailla oppilas- ja opiskelijahuollosta (1287/2013). Hyvinvointialueiden käynnistyessä 1.1.2023 lakiin on tehty muutoksia (377/2022).

Koulujen ja opiskelijoiden arjessa toteutuva opiskeluhuolto muodostuu kokonaisuudesta, jossa järjestämisvastuu kuuluu sekä koulutuksen järjestäjälle, tässä tapauksessa Ilomantsin kunnalle, että hyvinvointialueelle. Kunta on vastuussa opiskeluhuollon kokonaisuuden suunnitelmallisesta toteuttamisesta. Opiskeluhuolto tulee järjestää yhteistyössä opetustoimen sekä hyvinvointialueen opiskeluhuoltopalvelujen kanssa siten, että opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

Opiskeluhuollon ensisijaisena tarkoituksena on edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Tavoitteena on tunnistaa opiskelijoiden tuen tarpeet mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja järjestää tukea oikea-aikaisesti sitä tarvitseville. Tarkoituksena on edistää myös opiskeluyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia, terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitellään opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen, työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö. Edellinen suunnitelma hyväksyttiin vuonna 2023. Suunnitelman laatimisessa on ollut mukana perusopetuksen ja lukion sekä opiskeluhuollon henkilökuntaa.

Suunnitelmassa käytetään nimitystä opiskelija myös esiopetuksessa olevasta lapsesta ja perusopetuksen oppilaasta. Myös esiopetusyksiköstä ja koulusta käytetään yhteistä käsitettä koulu.

Ilomantsissa opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii moniammatillinen perhe- ja lapsityöryhmä, josta käytetään nimeä Mopsi. Sama ryhmä toimii myös Keskisen alueen perhekeskustoiminnan perhekeskustiiminä ja ehkäisevän päihdetyön ohjausryhmänä lasten ja nuorten osalta. Mopsi-ryhmään kuuluu kunnan, seurakuntien ja työllisyysalueen toimijoiden lisäksi myös hyvinvointialueen henkilöstöä, mm. opiskeluhuollosta, lastensuojelusta ja lapsiperhepalveluista.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen tueksi on hyväksytty Ilomantsin kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jonka tavoitteet on asetettu saatavilla olevien tiedonkeruiden perusteella. Paikallinen ja alueellinen yhteistyö tukevat lasten, nuorten ja perheiden hyväksi tehtävää työtä.

1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Pogostan yhtenäisessä peruskoulussa opiskelee luokat 1–9. Esikoulu järjestetään koulun yhteydessä. Koulussa on myös erityisluokkia, joissa opiskelevat oppilaskohtaista tukea tarvitsevat opiskelijat. Lisäksi opiskelijoiden koulunkäyntiä tukevat kasvatusohjaaja ja koulunkäynninohjaajat. Koulussa työskentelee 34 opettajaa ja rehtori.

Ilomantsin lukio on noin 15 opiskelijan lukio, jossa annetaan päiväopetusta nuorille. Lukiossa on mahdollisuus antaa lukio-opetusta myös aikuisille. Koulussa työskentelee 14 opettajaa ja rehtori.

Koulukuraattorin ja terveydenhoitajan palveluita on voitu hyödyntää yhteisölliseen ja ennalta ehkäisevään työhön, koska mitoitus on ollut riittävän suuri. Yksi tärkeä muutostyöskentelyn kohde hyvinvointialueella on suunnata oppilas- ja opiskelijahuoltolain palveluita yhteisölliseen työhön. Hyvinvointialueen opiskeluhuoltotyötä kehitetään korjaavasta työskentelystä yhteisöllisen työn suuntaan ja tämä toteutuu jo nyt hyvin Ilomantsissa. Opiskeluhuollon palvelut on koettu Ilomantsissa tarpeellisiksi, koska opiskelijoilla on tuen tarvetta ja muita palveluita pienessä kunnassa on vähän. Myös välimatkat muihin maakunnan palveluihin ovat pitkät.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa tulee olla yksi kokopäiväinen ja ympärivuotinen terveydenhoitaja 460 opiskelijaa kohti. Ilomantsissa vuonna 2026 opiskelijoita on n. 290, joten henkilömitoitus on riittävä (1 HTV), vaikka terveydenhoitajalla on muitakin tehtäviä terveysasemalla ja Tuupovaaran kouluterveydenhuollossa.

Opiskeluhuollon kuraattorin henkilöstömitoitus on lakisääteinen. Yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 opiskelijaa. Ilomantsissa on vuonna 2026 yksi kokoaikainen koulukuraattori (1 HTV) 280 opiskelijaa kohden. Lisäksi eteläisen alueen vastaavan kuraattorin palvelut ovat saatavilla tarvittaessa. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt tai kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana työpäivänä. Tämä toteutuu Ilomantsissa myös hyvin, koska koulukuraattorin työtilat sijaitsevat kouluilla ja palvelu on saatavilla päivittäin.

Lukuvuonna 2026-2027 Ilomantsissa työskentelee Siun soten psykologi noin kerran viikossa, ja hän tapaa opiskelijoita kouluilla. Psykologi tekee myös oppimistutkimuksia. Lakisääteisesti yhtä psykologia varten saa olla enintään 780 opiskelijaa. Kokonaistarpeeseen nähden Ilomantsissa on liian vähän psykologiresurssia, koska hyvinvointialueella psykologipalvelujen tuottamisessa on vajausta.

2 Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

2.1 Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Ennaltaehkäisevän opiskeluhuollon pohjana käytetään erilaisia valtakunnallisia ja koulukohtaisia kyselyitä mm.

- Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi 4. ja 5. luokilla, 8. ja 9.luokilla ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla. Kysely tuottaa monipuolista ja luotettavaa, maakunnallista ja paikallista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista.
- KiVa-kysely toteutetaan vuosittain. Kysely tuottaa koululle arvokasta tietoa kaverisuhteisiin ja hyvinvointiin liittyen.
- Ilmapiirikysely järjestetään vuosittain 4. ja 7. luokille koulukuraattorin toimesta.
- MOVE-mittausten tavoitteena on auttaa oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. MOVE-mittaus viidennellä ja kahdeksannella luokalla kattaa laajasti eri fyysisen toimintakyvyn osa-alueita.
- Lukiolaisten jaksamiskysely kolmen vuoden välein.
- Tea-viisari kuvaa kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämisessä. Se tukee myös koulujen terveydenedistämistoiminnan suunnittelua ja johtamista.

Kyselyiden tuloksista tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja henkilökuntaa sekä päätöksentekijöitä.

2.2 Koulukohtaiset opiskeluhuoltoryhmät

Yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä seuraa, arvioi ja kehittää kouluyhteisöä ja opiskelijaryhmien hyvinvointia sekä kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Ilomantsin lukiolla ja Pogostan koululla on omat opiskeluhuoltoryhmät. Ryhmän toimintaa johtaa oppilaitoksen rehtori.

Opiskeluhuoltoryhmien kokoonpano ja kokoontuminen:

- Pogostan koulu: rehtori, apulaisjohtajat, opettajien edustus, erityisopettajien edustus, oppilaanohjaaja, kasvatusohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja ja koulupsykologi, myös oppilaiden ja huoltajien edustus ja tarvittaessa muut asiantuntijat. Kokoontuu noin 4 krt/lukuvuosi.
- Ilomantsin lukio: rehtori, ryhmänohjaajat, konsultoiva erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja ja koulupsykologi, opiskelijoiden edustajat ja tarvittaessa huoltajat ja muut asiantuntijat. Kokoontuu noin 4 krt/lukuvuosi.

Kunnan yhteisenä opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii Mopsi-ryhmä. Se vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmä kokoontuu noin kahdeksan kertaa lukuvuodessa. Opiskeluhuollon asioita on asialistalla osalla kerroista.

OPISKELUHUOLTO

KUNNAN YHTEINEN

OPISKELUHUOLLON OHJAUSRYHMÄ

- Kunnan opiskeluhuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, ohjaus ja arviointi
- Kokoontuu 2krt/lukuvuosi

POGOSTAN KOULUN OPISKELUHUOLTO

YKSILÖKOHTAINEN

YHTEISÖLLINEN

ASIANTUNTIJARYHMÄ

Ryhmän kokoonkutsuja:

Kuka huomaa tuen tarpeen/

Kenellä huoli herää

YKSITTÄISTÄ OPPILASTA KOSKEVAT ASIAT

- Ryhmästä valittava vastuuhenkilö
- Tuen tarpeen selvittäminen ja tuen järjestäminen
- Ryhmän kokoonpano muodostuu oppilaan ja/tai huoltajan suostumuksen pohjalta > täytetään kirjallinen suostumuslomake
- Laaditaan oppilaskohtaisen palaverin muistio.

ILMIÖTÄ TAI OPPILASRYHMÄÄ KOSKEVAT ASIAT

- Tarvittavien oppilashuollon palvelujen järjestäminen
- Tehdään muistio

YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTORYHMÄ

- Ala– ja yläkoulun yhteinen
- Kokoontuu 4krt/lukuvuosi
- Seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia sekä kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- Kokoonpano: rehtori (johtaa ryhmää), apulaisjohtaja, opettajien edustus, oppilaanohjaaja, kasvatusohjaajat, kuraattori, terveydenhoitaja, koulupsykologi.
- Tarvittaessa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Noudatettava salassapitoon liittyviä säädöksiä.

Poissaoloihin puuttuminen

2.3 Poissaolot

Pogostan koulussa poissaolojen seurannassa noudatetaan seudullista ohjetta.

Opettajat merkitsevät opiskelijoidensa poissaolot Wilmaan. Huoltajan tulee ilmoittaa poissaolon syy mahdollisimman pian luokanvalvojalle tai lukiossa ryhmänohjaajalle. Luokanopettajan, luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan tulee seurata opiskelijoidensa poissaoloja säännöllisesti.

Luokanopettajalta, luokanvalvojalta tai ryhmänohjaajalta on mahdollista anoa tarvittaessa enintään viiden päivän pituinen poissaolo. Yli viiden päivän poissaoloissa tulee tehdä hakemus rehtorille. Koulun loma-aikojen ulkopuoliset poissaolot anotaan Wilmassa. Tukiopetusta lomapoissaolojen takia annetaan harkinnanvaraisesti.

Lukiolainen huolehtii itse siitä, että poissaolon aikaiset tehtävät tulee tehdyksi. Runsaat poissaolot voivat johtaa opintojakson keskeytymiseen ja sen suorittamiseen kokonaan uudelleen.

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Pogostan koulun järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin, nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön kouluaikana ja koulualueella.

Lukion järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin, nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön koulussa ja koulualueella. Kouluyhteisön jäsen ei saa esiintyä päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena kouluaikana, koulun alueella tai koulun järjestämissä tilaisuuksissa. Mainittujen aineiden tuominen kouluun ja sen järjestämiin tilaisuuksiin on kielletty.

Koulun päihteidenvastaiseen toimintamalliin kuuluu terveen kasvun tukeminen, johon sisältyy päihteiden käytön ehkäiseminen ja havaittuun käyttöön puuttuminen. Koulussa on monipuolista toimintaa päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi, esimerkiksi syksyisin kouluilla vietetään teemapäivää ehkäisevän päihdetyön viikolla. Päihteiden käytön ennaltaehkäisevä toiminta voi olla tiedollista, esim. päihdevalistus eri oppiaineissa ja asiantuntijavierailut, tai kokemuksellista eri yhteistyötahojen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Ennalta ehkäisevässä päihdetyössä kunta tekee yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan perustehtävistä, vaikka sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu on hyvinvointialueella.

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Opiskeluympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys opiskelijan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjen mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen opiskeluympäristö sekä hyvinvoiva yhteisö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalista olosuhteista. Myös henkilöstö hyötyy terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä ja hyvinvoivasta yhteisöstä.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset kolmen vuoden välein. Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

Oppilaitosten terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Se on useiden eri viranomaisten vastuulla. Pogostan koululle on nimitetty erilliset turvallisuusvastaavat.

Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä yhteistä sopimista toimintatavoista ja vastuista. Esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa hyödynnetään opiskeluhuoltoon luotuja monialaisia rakenteita. Opiskeluhuollon ohjausryhmässä sovitaan tarkastusten monialaisesta toteuttamisesta sekä keskinäisestä työn ja tehtävien jaosta eri toimijoiden kesken.

3 Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ovat

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut
- opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut
- monialaisessa asiantuntijaryhmässä toteutettava yksilökohtainen opiskeluhuolto
- laajat terveystarkastukset ja niissä tehtävä yhteistyö
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulupäivän aikana

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen toisin kuin oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja edellyttää opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumusta. Opiskelijan näkemykset huomioidaan häntä koskevissa asioissa kehitystason ja iän mukaisesti.

3.1 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin

Opiskelija ohjautuu opiskeluhuoltopalveluihin koulun henkilökunnan tai vanhemman ohjaamana, tai lapsi tai nuori voi hakeutua itse palvelun piiriin. Yhteydenoton voi tehdä koulupäivän aikana paikan päällä, puhelimitse tai sähköisesti Wilman tai sähköpostin kautta. Yhteydenotto voi tulla myös toisen viranomaisen tai ammattilaisen taholta.

Koulun työntekijällä on velvollisuus ottaa viipymättä yhteyttä opiskelijahuoltopalveluihin yhdessä opiskelijan ja vanhemman kanssa, jos hänellä herää huoli opiskelijan haasteissa. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluita.

3.2 Kuraattoripalvelut

Koulukuraattori toteuttaa sekä yksilökohtaista että ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä opiskeluhuollossa. Tukea voidaan antaa yksittäiselle opiskelijalle, oppilasryhmälle tai koko kouluyhteisölle. Kuraattori antaa tukea, ohjausta, konsultaatiota ja asiantuntija-apua, joiden avulla pyritään ehkäisemään ja poistamaan opiskelijan kehitykseen liittyviä sosiaalisia vaikeuksia ja edistämään arjen sujumista, toimintakykyä, oppimista sekä jaksamista. Opiskelijalla on oikeus saada kuraattorin antamaa tukea opiskeluun ja koulunkäyntiin sekä psykososiaalista ohjausta oppimiseen ja hyvinvointiin (menetelminä mm. IPC-menetelmäohjaus ja Lapset puheeksi -keskustelut).

Kuraattori tekee tiivistä yhteistyötä koulujen henkilöstön, perheiden sekä muun lapsen hyvinvointia tukevan palveluverkoston kanssa. Koulukuraattori on mukana alakoulun kummitoiminnassa sekä kuuluu Pogostan koulun KiVa-tiimeihin. Pienryhmätoimintaa toteutetaan tarpeen mukaan esimerkiksi tunne- ja kaveritaitoihin liittyen. Kuraattori tekee 4. ja 7. luokkien oppilaille vuosittain Ilmapiirikyselyn sekä kolmen vuoden välein Jaksamiskyselyn kaikille lukiolaisille. Lukiossa opiskeleville järjestetään ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan ja koulukuraattorin terveyshaastattelu, joka jatkuu terveydenhoitajan tarkastuksena.

3.3 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhuoltoa. Terveydenhoitaja tuo yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltotyöhön terveydenedistämisen näkökulman. Yhteistyötä tehdään opettajien, kuraattorien ja psykologien kanssa yksittäisen opiskelijan asiassa, mutta myös yhteisöllisessä opiskeluhuollossa. Lisäksi tärkeä työmuoto on terveydenhoitajan avoin vastaanotto, joille opiskelijat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan mieltä askarruttavista asioista. Työmenetelminä terveydenhoitaja voi käyttää mm. Lapset puheeksi -keskustelua tai IPC-menetelmäohjausta.

Kouluterveydenhuolto on lakisääteinen terveyspalvelu perusopetuksen opiskelijoille ja heidän perheilleen. Palvelut ovat saatavilla koulussa. Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset mahdollistavat kasvun ja kehityksen seuraamisen sekä fyysisen ja psyykkisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Koululääkäri osallistuu laajoihin terveystarkastuksiin, jotka pidetään 1., 5. ja 8. luokalla. Vanhemmat pyydetään mukaan laajoihin tarkastuksiin. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja oppimista sekä selvitellään lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvointia. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Laajoihin terveystarkastuksiin sisältyy opettajan antama arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Laajoista terveystarkastuksista kootaan yhteenveto luokan ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnista. Tietoa hyödynnetään koulun yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelussa ja arvioinnissa.

Lukion opiskeluterveydenhuolto seuraa ja tukee opiskelijan fyysistä ja psyykkistä terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä määräaikaisissa ja yksilöllisen tarpeen mukaisissa terveystarkastuksissa. Lukiossa opiskeleville järjestetään ensimmäisenä opiskeluvuonna terveydenhoitajan ja koulukuraattorin terveyshaastattelu, joka jatkuu terveydenhoitajan tarkastuksena. Lääkärintarkastus tehdään tarvittaessa ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti opiskelijan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa, hyvinvointia ja opiskelukykyä.

3.4 Psykologipalvelut

Psykologi pyrkii edistämään opiskelijan hyvinvointia ja koulunkäynnin sujumista siten, että mahdolliset oppimisvaikeudet ja muut kehityksen ja hyvinvoinnin riskitekijät sekä tuen tarpeet tunnistetaan ja niihin vastataan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Koulupsykologin työ sisältää muun muassa tukikeskusteluja lapsen tai nuoren sekä hänen vanhempiensa kanssa ja psykologisten tutkimusten, arvioiden, selvitysten ja lausuntojen laatimista. Koulupsykologi antaa konsultaatioapua opettajille ja vanhemmille sekä arvioi opiskelijan hoidon tai tuen tarvetta. Koulupsykologisiin oppimistutkimuksiin on hyvinvointialueella yhtenäiset kriteerit.

Psykologin tutkimuksia tehdään, kun opiskelijalla on opintoihin tai opintojen etenemiseen liittyviä pulmia, joita tarvitsee selvittää tarkemmin. Koulupsykologin tutkimuksiin tehdään perusasteella lähete, ja ennen tutkimuksen aloittamista oppilaitoksen tukitoimia tulee olla säännöllisesti toteutettuna tilanteessa, jossa opiskelijan tuen tarve on luonteeltaan jatkuva. Tutkimustarve arvioidaan moniammatillisesti yhdessä vanhempien ja lapsen tai nuoren kanssa. ADHD-epäilyä lähdetään selvittämään Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen hoitopolkujen mukaisesti. Psykologin tutkimus ei itsessään johda tai sido mihinkään toimenpiteisiin, vaan sen avulla vanhemmat ja opettaja saavat tärkeää tietoa lapsesta tai nuoresta koulunkäynnin tueksi.

3.5 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialaisen asiantuntijaryhmän palaverissa käsitellään yksittäisen opiskelijan/asian tuen selvittämistä ja opiskeluhuoltopalveluiden järjestämistä. Asiantuntijaryhmän kutsuu koolle se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, joka huomaa tuen tarpeen ja jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Moniammatillinen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti, ja ryhmän kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan.

Asiantuntijaryhmä kokoontuu aina opiskelijan ja huoltajan suostumuksella. Lupa annetaan allekirjoittamalla kirjallinen suostumuslomake, jossa nimetään asiantuntijaryhmän jäsenet. Jokaista palaveria varten täytetään uusi suostumuslomake, mikäli kokoonpano muuttuu.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhuoltokertomukseen. Tärkeää on sopia myös seurannasta ja kirjata asia opiskeluhuoltokertomukseen. Menettely on kuvattu kohdan 2.2. kaaviossa.

Yksittäisen opiskelijan oppilaskohtaisesta moniammatillisista palavereista laaditaan muistio Wilmaan. Ryhmän vastuuhenkilö tai tarvittaessa muu asiantuntijaryhmän jäsen kirjaa muistioon opiskelijan tiedot ja hänen tukemiseensa liittyvät toimenpiteet, joista muodostuu opiskelijahuoltokertomus.

Muistio toimitetaan allekirjoitetun suostumuslomakkeen kanssa rehtorille. Opiskeluhuollon muistiot ovat salassa pidettäviä.

3.6 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opiskelijoiden tulee käyttäytyä asiallisesti ja muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimia siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä koulussa ja koulumatkoilla.

Kurinpitotoimien tulee olla suhteessa tekoon. Opiskelijan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia toimia ei saa käyttää opiskelijoita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Perusopetuksen opiskelijalta voidaan perustellusta syystä evätä oikeus osallistua opetukseen jäljellä olevan työpäivän lisäksi myös seuraavana työpäivänä. Lukion opiskelijalta voidaan evätä oikeus opiskelemiseen enintään kolmen päivän ajaksi. Epääminen on mahdollista, jos on olemassa vaara, että opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi toisen opiskelijan tai muun henkilön turvallisuus kärsii tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti.

Rehtori voi kuultuaan opettajaa päättää opiskelijan koulupäivän epäämisestä loppupäiväksi. Rehtori ilmoittaa koulupäivän epäämisestä kotiin. Huoltajan kanssa sovitaan yhdessä toimintatapa perusopetuksen opiskelijan turvalliseen kotiin pääsyyn. Opiskelijaa ei voida päästää lähtemään yksin kotiin, mikäli huoltajaa ei ole saatu kiinni eikä toimintaohjeista sovittu. Opiskelijalle järjestetään valvonta odotusajaksi. Tarvittaessa koulusta ilmoitetaan asiasta lastensuojeluun.

Perusopetuksen opiskelijalle järjestetään kurinpitotoimen tai epäämisen jälkeen mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulun kuraattorin, terveydenhoitajan, kasvatusohjaajan tai muun opiskeluhuoltoon liittyvän henkilön kanssa. Luokanopettaja/-ohjaaja, erityisopettaja ja muu opiskelijan kanssa työskentelevä aikuinen laatii suunnitelman, jossa määritellään ne käytännöt ja opiskeluhuoltopalvelut, jotka tukevat opiskelijan turvallista paluuta opetukseen. Opiskelijaa ja hänen huoltajaansa kuullaan suunnitelmaa laatiessa.

Lukiolaiselle on epäämisen aikana järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

3.7 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Luokkien 1, 5 ja 8 laajoihin terveystarkastuksiin kutsutaan aina mukaan huoltajat, koska tarkoitus on arvioida koko perheen hyvinvointia. Laajoihin tarkastuksiin sisältyy myös opettajan antama arvio opiskelijan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Tähän tarvitaan huoltajilta kirjallinen suostumus. Arvion yhdenmukaista sisältöä ja toteuttamistapaa tukemaan on kehitetty valtakunnallinen lomake käyttöohjeineen. Opettajan arvio -lomakkeelle kirjattu palaute terveystarkastuksesta annetaan opettajalle vain huoltajan ja opiskelijan kirjallisella suostumuksella. Liikunnan opettaja osallistuu opiskelijoiden fyysisen toimintakyvyn arviointiin tekemällä MOVE-mittaukset 5. ja 8. luokalla.

3.8 Opiskelijan koulupäivän aikaisen eritysruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Kansallisen allergiaohjelman mukaisesti lieviä oireita (ohimenevä suun kutina tai kirvely tai iho-oireet) aiheuttavia ruoka-aineita ei tule enää hoitaa välttämisellä vaan altistamalla ja vähitellen siedättämällä. Lievistä allergiaa aiheuttavista ruoka-aineista ei enää laadita erityisruokavalio-ilmoitusta. Mikäli opiskelijalla on todettu ruoka-aine allergia, josta voi saada vakavan allergisen reaktion, toimitetaan koulukeittiöön asiasta lääkärin, ravitsemusterapeutin tai kouluterveydenhoitajan tekemä erityisruokavalioilmoitus. Vuosittaisessa terveystarkastuksessa tarkistetaan erityisruoka-valion tarpeellisuus. Mikäli erityisruokavalioon tulee muutoksia, huoltaja ottaa yhtyettä terveydenhoitajaan. Uskonnollisista ja eettisistä ruokarajoituksista huoltajat ilmoittavat erillisellä lomakkeella suoraan koulun keittiöön.

Huoltajien tehtävä on kertoa koulussa opettajalle ja ohjaajalle opiskelijan sairauksista ja niiden hoidosta mukaan lukien lääkitys. Opiskelijan sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, jolloin erityisjärjestelyt sovitaan opiskelija- ja perhekohtaisesti kodin ja koulun kanssa.

4 Yhteistyö

4.1 Opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus ja henkilökunnan perehdyttäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmaa on tehty moniammatillisessa ryhmässä, jossa on edustus sekä opetustoimen henkilöstöstä että opiskeluhuoltopalveluista. Suunnitelman päivitykseen ja arviointiin varataan aikaa opiskelijoiden, huoltajien ja henkilöstön kuulemiselle.

Opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta koulun nettisivujen kautta sekä pitkin lukuvuotta tarvittaessa Wilman kautta tiedotteilla ja viesteillä. Opiskeluhuollon toimintaa esitellään huoltajille myös vanhempainilloissa ja opiskelijakohtaisissa palavereissa huoltajien kanssa. Opiskelijoille asioista tiedotetaan aina lukuvuoden aloituksessa.

Opettajia ja koulun muuta henkilökuntaa tiedotetaan yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön periaatteista ja käytänteistä lukuvuoden alussa. Osaamista varmistetaan koulutuksilla, joiden antia niihin osallistunut henkilökunta tuo muulle henkilökunnalle pitkin lukuvuotta.

Opiskelijahuoltosuunnitelma on nähtävillä koulujen nettisivuilla. Koulujen lukuvuosisuunnitelmissa tarkennetaan tarvittaessa koulukohtaisia käytänteitä.

4.2 Moniammatillinen yhteistyö oppimisen tuen yhteydessä

Perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen muutoksen myötä lukuvuodesta 2025–2026 alkaen kaikkia opiskelijoita koskevina ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat opiskelijalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia, joita ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt resursoidaan, suunnitellaan, toteutetaan ja niiden vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisesti osana koulun toimintaa. Jos koulun työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan muuta kuin perusopetuslain mukaista oppimisen ja koulunkäynnin tukea, tulee hänen toimia sen mukaan, mitä säädetään velvollisuudesta opiskeluhuoltopalveluihin ohjaamisesta oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin tekevät opiskelijan opettajat. Jos opiskelijan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhuoltopalvelujen ammattialaiset tai muut asiantuntijat. Oppilaskohtaisesta tuesta tehdään hallintopäätös ja tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, jota arvioidaan vähintään kerran lukuvuoden aikana. Moniammatillinen yhteistyö ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei opiskelijan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Monialaista yhteistyötä on suositeltavaa hyödyntää, jos opiskelijan oppiaineen oppimäärää tai opetussuunnitelman tavoitteita rajataan.

Perusopetuksen tavoitteena on luoda toimintakulttuuria, joka edistää oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä, oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja sekä hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen perusopetus, jossa kukin oppilas voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Periaatteiden toteuttamiseksi tarvitaan paikallisten tarpeiden ja mahdollisuuksien, esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioon ottamista, yhteistyötä oppilaiden huoltajien, opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten, sidosryhmien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa sekä oppilaiden aitoa mukanaoloa yhteisön kehittämisessä. Tärkeä osa toimintakulttuuria ovat tunne- ja vuorovaikutustaidot, joita käsitellään 0.-9.-luokkalaisten kanssa säännöllisesti Hyvis-tunneilla.

Oppimisen tuki järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä. Tuen tarpeen esiintyessä kootaan moniammatillinen pedagoginen ryhmä, jossa arvioidaan ja suunnitellaan tukimuotoja.

Perusopetuksen opiskelijan siirtyessä ryhmäkohtaisesta tuesta oppilaskohtaiseen tukeen hänen kasvuaan ja opintojaan seuraavat luokanopettaja, aineenopettaja ja erityisopettaja tiiviissä yhteistyössä opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa. Tuen tarvetta arvioidaan säännöllisesti ja arvioinnit kirjataan. oppilaskohtaisessa tuessa laaditaan tuen suunnitelma ja määritetään mahdolliset oppimäärän rajaamiset.

Myös koulunkäynninohjaajien ja kasvatusohjaajan näkemykset ovat tärkeitä, sillä he auttavat tuen tarpeessa olevia opiskelijoita.

Ilomantsin lukion oppimisen tuen malli on nähtävissä koulun internetsivuilla Opiskelijan tueksi - Ilomantsin kunta.

T

Oppimisen tuki perusopetuksessa

UUSI MALLI 1.8.2025

Vanhoja yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tasoja ei enää käytetä. Tuki kuvataan konkreettisina järjestelyinä ja tukitoimina.

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

Opettaja suunnittelee opetuksen ryhmän tarpeisiin. Keinoja ovat **eriyttäminen**, **selkeät ja saavutettavat materiaalit**, **joustavat ryhmät** sekä **samanaikais- ja yhteisopetus**.

Oikeus tukeen on sama

ALAKOULUSSA

Luokanopettaja näkee arkea useissa aineissa. Tuki nivoutuu koulupäivään.

YLÄKOULUSSA

Aineenopettajat jakavat havainnot. Tuki suunnitellaan yhdessä oppiaineittain.

RYHMÄKOHTAISET TUKIMUODOT

ENSISIJAINEN

Yleinen tukiopetus

Harjoittelua etukäteen, kertaamista tai apua esimerkiksi poissaolon jälkeen.

Opetuskielen tukiopetus

Apua oppiaineen kielen, tekstien ja käsitteiden ymmärtämiseen.

Erityisopettaja muun opetuksen yhteydessä

Erityisopettaja työskentelee luokassa tai tilapäisesti pienemmässä ryhmässä.

Kun tuki ei riitä

OPPILASKOHTAISET TUKITOIMET

TARPEEN MUKAAN

Säännöllistä erityisopettajan opetusta

Omassa ryhmässä ja osittain pienryhmässä.

Opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamana.

Tarvittavat palvelut ja välineet

Tulkkaus, avustajapalvelut ja apuvälineet.

Koulu arvioi tarpeen, laatii suunnitelman ja tekee kirjallisen päätöksen.

HUOLTAJA MUKANA

Koulu seuraa, auttaako tuki. Oppilasta ja huoltajaa kuullaan, ja tukea muutetaan tarpeen mukaan.

Oppilaan etu edellä. Oppimäärää rajataan tai tavoitteista poiketaan vasta viimesijaisesti.

Lähde: Opetushallituksen materiaali sekä perusopetuslaki 628/1998 (muutos 1090/2024)

4.3 Yhteistyö muiden opiskelijan hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

4.3.1 Nuorisotyö

Ilomantsissa nuorisotyötä tekevät seuraavat tahot kunnan lisäksi

- Etsivä nuorisotyö
- Ilomantsin ev.lut. seurakunta
- Ilomantsin ortodoksinen kappeliseurakunta
- Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ilomantsin paikallisyhdistys ry.

Nämä eri tahot tarjoavat monipuolisia toimintamahdollisuuksia nuorille ja aktivoivat nuoria osallistumaan erilaisiin harrastustoimintoihin. Nuoriso-ohjaaja käy säännöllisesti pitämässä “nuokkarivälkkiä” kouluilla. Lisäksi he tiedottavat opiskelijoita erilaisista tapahtumista, retkistä, kesätöistä ja harrastusmahdollisuuksista. Yhteistyötä koulun kanssa tehdään myös muun muassa ennaltaehkäisevän päihdetyön merkeissä. Ilomantsissa etsivän nuorisotyön tehtävät kuuluvat nuoriso-ohjaajan työnkuvaan.

Ilomantsin kunnassa kokoontuu säännöllisesti moniammatillinen lapsi- ja perhetyöryhmä, MOPSI-työryhmä, jossa eri perhekeskustoimijat tapaavat toisiaan.

4.3.2 Sosiaalipalvelut

Jokaisella koulun aikuisella on velvollisuus ottaa yhteyttä perheeseen, mikäli herää huolta opiskelijan hyvinvoinnista tai turvallisuudesta. Opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on lastensuojelulain (417/2007) mukainen ilmoitusvelvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset opettajan tehtävänsä hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella. Suositeltavaa on, että vanhemmille kerrotaan lastensuojeluilmoituksen tekemisestä.

Lapsiperhepalveluihin tehdään yhteydenotto palvelutarpeen arvioimiseksi aina yhdessä perheen kanssa tai perheen suostumuksella. Lastensuojeluilmoitus sekä yhteydenotto palvelutarpeen arvioon tehdään sähköisesti Miun palveluiden kautta tai soittamalla lapsiperheiden palvelujen ja lastensuojelun palvelutarpeen arviointiin. Koulun kautta tehtävät yhteydenotot tehdään ilmoittajan nimellä ja virkanimikkeellä.

Koulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä hyvinvointivointialueen lapsiperhepalveluiden ja lastensuojelun kanssa. Sosiaalipalvelut tekevät koulun kanssa yhteistyötä osallistumalla tarpeen mukaan koulun kutsumana palavereihin, tapaamalla opiskelijaa koulussa tai tukemalla opiskelijaa muuten koulunkäynnissä.

4.3.3 Poliisi

Perusopetuksen ja lukion henkilöstöön kuuluvalla on oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 23 §:n nojalla oikeus salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa poliisille välttämättömiä tietoja tilanteissa, joissa on perusteltu syy arvioida henkilön olevan vaarassa joutua vakavan väkivallan kohteeksi tai syyllistyvän vakavaan väkivallantekoon. Opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on lastensuojelulain (417/2007) 25 §:n mukainen velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoituksen lisäksi ilmoitus poliisille, jos hän on tehtävässään saanut tietoonsa seikkoja, joiden perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistunutta rikoslain (39/1889) 20 luvussa tarkoitettua seksuaalirikosta tai sellaista rikoslain 21 luvussa tarkoitettua henkeen tai terveyteen kohdistuvaa rikosta, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Pogostan koulu ja Ilomantsin lukio tekee yhteistyötä Joensuussa toimivan Poliisin Ankkurityöryhmän ja koulupoliisin kanssa. Ankkuriryhmää konsultoidaan esimerkiksi päihteiden välittämiseen liittyvissä asioissa. Akuutissa poliisin tarpeessa tulee ottaa yhteyttä hätänumeroon.

Pogostan koulussa ja Ilomantsin lukiossa on nollatoleranssi väkivaltaan. Väkivaltatilanteissa tai muissa vakavissa yksilöä loukkaavissa teoissa koulu tekee rikosilmoituksen tai ohjaa uhrin perhettä tekemään sen.

4.4 Ohjaus

Opiskelijalle annettava oppimisen ja opiskeluhuollon tuki sekä ohjaus kulkevat käsi kädessä. Ohjaus on koulussa koko henkilöstön tehtävä. Opiskelijalla on lakiin pohjautuva oikeus saada oppilaanohjausta perusopetuksen ja opinto-ohjausta lukion aikana. Ohjaus muodostaa peruskoulussa esiopetuksesta toiselle asteelle kestävän jatkumon huomioiden erityisesti opintojen nivelvaiheet. Lukiossa ohjausta annetaan vielä vuoden verran lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Ohjausta annetaan eri oppiaineiden opetuksen, oppilaan/opinto-ohjauksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaus kohdistuu oppilaan kasvuun ja kehitykseen, opiskeluun ja oppimiseen sekä elämänsuunnitteluun ja uravalintoihin. Onnistunut ohjaus edellyttää yhteistyötä huoltajien kanssa.

Ohjauksen käytänteitä, toimintamalleja ja vastuita on tarkemmin esitelty Pogostan koulun sekä Ilomantsin lukion ohjaussuunnitelmissa.

Pogostan koulun ohjaussuunnitelma

5 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

5.1 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäiseminen perustuu opiskelijan hyvinvoinnin ja työrauhan edistämiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen. Pogostan koulussa ja Ilomantsin lukiossa on suunnitelma kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ennaltaehkäisemiseksi, tapauksissa toimimiseksi sekä jälkihoidosta. Pogostan koulun suunnitelma ja toimintaohjeet löytyvät koulun Pedanetista. Lukion suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa. Periaatteena on, että asiat selviävät parhaiten oikea-aikaisella, asianmukaisella puuttumisella. Suunnitelmien noudattamista ja toteutumista valvotaan ja niitä päivitetään tarvittaessa.

Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tavoitteena on kiinnittää huomiota sukupuolten tasa-arvon toteutumiseen ja ennaltaehkäistä kaikkea iän, etnisen taustan, kielen, uskonnon, vakaumuksen, vammaisuuden tai sukupuolisen suuntautumisen, sukupuolisen identiteetin tai sen ilmaisun perusteella tapahtuvaa syrjintää. Havaittuja kehittämisen tarpeita pyritään toteuttamaan opettajakunnan, opiskelijoiden ja tarvittaessa muun henkilökunnan yhteistyössä.

Järjestyssäännöt edistävät sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä oppilaitosyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt hyväksyy Ilomantsin kunnan hyvinvointilautakunta, ja niiden tekemisessä ovat mukana myös opiskelijat.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Jokaisella koulussa toimivalla aikuisella on velvollisuus ohjata tukea tarvitse opiskelija opiskeluhuollonpalvelujen piiriin.

Tukea tarvitsevalle opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulun kuraattorin, psykologin, kasvatusohjaajan, terveydenhoitajan tai muun opiskeluhuoltoon liittyvän henkilön kanssa. Tämä ammattilainen määrittelee opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa yhdessä jatkon kannalta tärkeät käytännöt ja opiskelijahuoltopalvelut opiskelijan turvaamiseksi.

5.2 Kriisisuunnitelma

Pogostan koulun ja Ilomantsin lukion Toimintaohjeet kriisitilanteisiin -opas toimii henkilökunnan, opiskelijoiden ja vanhempien apuna kriisitilanteissa.

Kriisitilanteet ovat erilaisia. Opas sisältää yleisohjeet, joita soveltamalla mahdolliset kriisitilanteet pyritään hoitamaan siten, että oppimis- ja työskentely-ympäristö säilyy turvallisena.

Kriisitilanteessa päävastuu toiminnasta ja tiedottamisesta on sivistysjohtajalla tai rehtorilla tapauksesta riippuen. Heidän poissa ollessaan tiedotusvastuu on apulaisjohtajilla. Kriisitilanteissa jokainen henkilökuntaan kuuluva ja oppilaat ovat velvollisia tekemään parhaansa auttaakseen muita. Jokainen pyrkii myös henkilökohtaisesti estämään paniikkitilanteen syntymistä.

6 Opiskeluhuollon toteutumisen seuranta ja arviointi

Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiskohteita voi nousta mm. koulujen sisältä sekä kyselyistä ja tiedonkeruista saaduista tuloksista. Kehittämiskohteista muodostetaan lukuvuosittaisia tavoitteita, joiden toteutumista seurataan ja arvioidaan koulujen yhteisöllisissä opiskeluhuoltoryhmissä sekä kunnan yleisessä opiskeluhuollon ohjausryhmässä.

Kunta osallistuu myös ulkopuoliseen opiskeluhuoltoa ja sen toimeenpanoa koskevaan arviointiin, mm. Kouluterveyskyselyyn. Arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan koulun sisällä opiskelijoille ja henkilökunnalle sekä heidän lisäkseen huoltajille ja päätöksentekijöille.

Opiskeluhuoltosuunnitelma päivitetään tarpeen mukaan. Tämä suunnitelma on laadittu yhdessä koulujen opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa.

ILOMANTSI

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamisesta ja häirinnältä

Pogostan koulu

SAARI KAISU

JOHDANTO 2
1. KIUSAAMINEN, HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTA KÄSITTEINÄ 3
1.1. Kiusaaminen 3
1.2. Häirintä 4
1.3. Väkivalta 5
2. TOIMINTATAVAT KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN ENNALTAEHKÄISEVÄSSÄ TOIMINNASSA 5
3. KIUSAAMISEEN, HÄIRINTÄÄN JA VÄKIVALTAAN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLIT POGOSTAN KOULUSSA 6
4. YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA 10
5. KIUSAAMISEN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA 11
5.1. Kiusaamisen ennaltaehkäisy yhteisötasolla 11
5.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla 11
5.3. Kiusaamiseen puuttuminen yhteisötasolla 11
5.4. Kiusaamiseen puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla 11
6. HÄIRINNÄN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA 12
6.1. Häirinnän ennaltaehkäisy yhteisötasolla 12
6.2. Häirinnän ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla 12
6.3. Häirintään puuttuminen yhteisötasolla 12
6.4. Häirintään puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla 12
7. VÄKIVALLAN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA 13
7.1. Väkivallan ennaltaehkäisy yhteisötasolla 13
7.2. Väkivallan ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla 13
7.3. Väkivaltaan puuttuminen yhteisötasolla 13
7.4. Väkivaltaan puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla 14
8. KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN SEURANTA JA ARVIOINTI 14
9. SUUNNITELMAN PÄIVITYS, PEREHDYTYS JA TIEDOTUS 14

SUUNNITELMA OPPILAIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ

JOHDANTO

Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen kasvu- ja kehitysympäristöön, psyykkiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen sekä suojeluun kaikenlaiselta väkivallalta, vahingoittamiselta tai välinpitämättömältä kohtelulta. Opetussuunnitelmien perusteet lainsäädäntöineen velvoittavat lasten kasvuympäristöjen turvallisuudesta huolehtimiseen. Lastensuojelulaissa (2007) määritellään lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä erityiseen suojeluun, varhaiseen tukeen ja puuttumiseen. Lasten parissa työskentelevillä on velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen tarvittaessa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (2014) korostaa ennaltaehkäisevän työn merkitystä oppilaitoksissa.

Myönteinen toimintakulttuuri on kouluyhteisömme hyvinvoinnin perusta ja luo turvallisuutta sekä ennaltaehkäisee kiusaamista, häirintää ja vakivaltaa. Kaikki koulumme käytänteet ja rakenteet tukevat kasvatuksen ja opetuksen tavoitteita. Myönteiseen toimintakulttuuriin kuuluu lasten, nuorten ja vanhempien osallisuus, henkilöstön ammatillisuus ja pedagoginen osaaminen.

Koulussamme ei hyväksytä kiusaamista, väkivaltaa, syrjintää tai muuta epäasiallista käyttäytymistä. Koulun ilmapiiri rakentuu oppilaiden, opettajien ja muun henkilökunnan välisistä toimivista suhteista. Vuorovaikutuksemme on avointa, toisia arvostavaa ja luottamusta rakentavaa. Kuulluksi tuleminen ja oikeudenmukaisuuden kokemus ovat perustana myönteiselle toimintakulttuurille. Hyvinvointia tuetaan yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla. Sosiaalisten taitojen opettelu ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteleminen ovat läsnä päivittäin koulun arjessa. Itsetunnon tukeminen onnistumisten kautta, ryhmään kuulumisen tunne ja yhteenkuuluvaisuuden ja turvallisuuden tunnetta lisäävät traditiot edesauttavat hyvinvointia.

1. KIUSAAMINEN, HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTA KÄSITTEINÄ

1.1. Kiusaaminen

Kiusaamisesta on kyse silloin, kun sama oppilas joutuu toistuvasti ja tahallisesti yhden tai useamman henkilön kiusaamisen kohteeksi. Kiusaamista voi tapahtua oppilaiden välillä, mutta myös koulun aikuinen työntekijä voi olla kiusaajan tai kiusatun asemassa. Kiusaamista on vaikea määritellä sen vuoksi, että ihmiset voivat ymmärtää kiusaamisen eri tavoin. Kiusaaminen on subjektiivinen kokemus. Se, mikä loukkaa toista ihmistä, ei välttämättä loukkaa toista.

Myöskään sopimaton, epäkunnioittava, välinpitämätön ja huono käyttäytyminen ei välttämättä ole kiusaamista, vaikka se heikentääkin toisten viihtyvyyttä ja vaikuttaa kouluilmapiiriin ja työrauhaan. Tällainen käyttäytyminen on väärin ja johtaa koulussa asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Kiusaamiselle on koulussamme 0-toleranssi ja se koskee niin lapsia kuin aikuisiakin. Eri mieltä oleminen ja riitely eivät ole kiusaamista, vaan kuuluvat ihmisten väliseen vuorovaikutukseen. Riidat ja erimielisyydet ovat yleensä nopeasti ohimeneviä. Riitojen sovitteluun koulussamme on käytössä Verso-sovittelu ja isommissa riitatapauksissa myös luokanopettaja/ohjaaja tai kasvatusohjaaja ja/tai kuraattori voivat olla apuna riitatilanteiden sovittelussa.

Kiusaaminen voi ilmetä hiljaisena-, sanallisena -, fyysisenä - tai sosiaalisessa mediassa tapahtuvana kiusaamisena. Alla taulukossa esimerkkejä tällaisten kiusaamisten ilmenemisestä.

Kiusaamisen ilmenemismuotoja

Hiljainen kiusaaminen	Sanallinen kiusaaminen	Fyysinen kiusaaminen	Some kiusaaminen
-ryhmästä eristäminen -selän takana puhuminen -ilmeily ja tuijottaminen -selän kääntäminen -vaikeneminen tai huokailu	-nimittely ja ilkkuminen -juoruilu ja kuiskuttelu -nauraminen -uhkailu	-töniminen -Toisten tavaroiden ottaminen ja piilottelu -vaatteista repiminen -lyöminen, potkiminen, nipistely	-huhujen levittäminen -mustamaalaus -törkeät ja ilkeät kommentit -halveksunta -uhkailu -ärsyttäminen -nöyryyttäminen -epämiellyttävät, vihjailevat ja seksuaaliset viestit - ahdistelu ja häirintä

			- yksityisen tiedon jakaminen -ryhmästä eristäminen ja poissulkeminen

1.2. Häirintä

Häirintä on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Häirintä voi ilmetä kiusaamisena tai väkivaltana iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen, sukupuoli-identiteetin, sukupuolen ilmaisun tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (OPH)

Häirintään puuttumisessa keskeistä on selvittää, mitä on tapahtunut ja keiden välillä. Opettajan ja rehtorin/johtajan puuttumistoimet perustuvat tilanteessa ja sen selvittämisessä esille tulleisiin tosiasioihin. Häirintätilanteista on otettava välittömästi yhteyttä osapuolten koteihin. Varhainen yhteistyö huoltajien kanssa ovat tärkeitä toimia häirinnän lopettamisessa. Seksuaalisen häirinnän teot tulkitaan seksuaaliseksi väkivallaksi ja jos ne kohdistuvat alle 16-vuotiaaseen, silloin pitää olla viiveettä yhteydessä poliisiin ja lastensuojeluun.

Opettajan ja rehtorin tulee perusopetuksessa ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle. Huoltajille voidaan kertoa, ketkä ovat olleet kiusaamistilanteen osapuolia ja asiassa mahdollisesti annetut seuraamukset. Nykytiedon mukaan oppilaat ottavat kiusaamistilanteissa erilaisia rooleja, joiden hahmottaminen aikuisyhteisöstä käsin on joskus vaikeaa. Varsinkaan tilanteessa, jossa esiin tullutta kiusaamista vasta selvitetään, saattaa näkökulma eri osapuolten rooleihin olla epäselvä.

Sosiaalisessa mediassa ja verkossa tapahtuvaan häirintään, on aina puututtava, jos tilanteet tai teot tulevat esille opiskelijan työpäivän aikana. Lapsen ja nuoren vapaa-ajalla, verkossa tai kotona kokema seksuaalinen häirintä on ohjattava poliisin ja lastensuojelun kautta selvitettäväksi.

1.3. Väkivalta

Väkivalta on maailman terveysjärjestö WHO:n käyttämän määritelmän mukaan fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä, tai sillä uhkaamista. Väkivalta erotellaan yleensä henkiseen, ruumiilliseen ja seksuaaliseen väkivaltaan. Fyysinen väkivalta on tönimistä, repimistä, ravistelua, raapimista, lyömistä, potkimista, tukistamista, kuristamista tai ampuma- tai teräaseen käyttöä. Henkinen väkivalta on toisen loukkaamista ja satuttamista sanallisesti. Henkistä väkivaltaa on myös toisen kontrolloiminen ja pakottaminen tekemään jotain tai ajattelemaan jollain tietyllä tavalla. Seksuaaliväkivalta on väkivallan muoto, jolla tarkoitetaan esimerkiksi koskettelua, ahdistelua, häirintää, insestiä, raiskauksia ja nöyryyttäviin tai häpeällisiin seksuaalisiin tekoihin pakottamista. Opiskelijat eivät toiminnallaan saa vaarantaa toistensa turvallisuutta tai terveyttä. Väkivallanteoista useimmat ovat Suomen lainsäädännön mukaan rangaistavia tekoja.

Koulussamme väkivaltatilanteisiin suhtaudutaan vakavasti. Väkivallasta seuraa rangaistus ja ilmoitus viranomaisille ikä- ja kehitystaso huomioiden. Suhtaudumme myös väkivallalla uhkaamiseen vakavasti.

2. TOIMINTATAVAT KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN ENNALTAEHKÄISEVÄSSÄ TOIMINNASSA

Kiusaamisen ennaltaehkäisemisen perusta luodaan koulun toimintakulttuurin kautta. Ehkäisevät toimenpiteet integroidaan koulun toimintakulttuuriin, vuorovaikutukseen sekä lasten ja nuorten välisiin suhteisiin. Kiusaamisen vastaisen ilmapiirin luomisessa ja kehittymisessä tieto on keskeisessä asemassa. Henkilökunnan, oppilaiden sekä huoltajien tulee tietää, mitä kiusaaminen on ja kuinka siihen tulee suhtautua. Tärkeää on tietää, kuinka toimitaan, jos kiusaamista havaitaan.

Kiusaamisen ennaltaehkäiseminen koulussamme perustuu oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin ja työrauhan edistämiseen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen. Eri luokkatasoilla toteutetaan suunnitelmallisesti tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta. Ohjelman suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat yhdessä koulun kuraattori, kasvatusohjaaja ja luokanopettajat/ohjaajat. Myös kummi- ja tukioppilastoiminnan ohjaajat ja muut opettajat ja muu henkilöstö osallistuvat sovitusti toimintaan.

Oppilaita ohjataan vastuuntuntoon ja hyvään käytökseen erilaisissa arkipäivän tilanteissa. Vastuuntuntoon kuuluu muun muassa muiden huomioon ottaminen, ympäristöstä huolehtiminen, heikompien puolustaminen sekä toisten auttaminen. Hyvän luokkahengen kehittämisellä pyritään koko koulun hyvän hengen luomiseen. Oppilaita kasvatetaan myös erilaisuuden hyväksymiseen. Myös koulumatkoilla oppilaita ohjataan hyvään ja toisia kunnioittavaan käytökseen.

Oppilaiden kanssa käydään säännöllisesti läpi kiusaamisen ennaltaehkäisemisen asioita sekä kiusaamiseen puuttumisen toimintatapoja. Koulumme on mukana kiusaamisen vastaisessa KiVa koulu -toimenpideohjelmassa, johon kuuluu KiVa koulu –opetusmateriaali, jota käsitellään jokaisella luokka-asteella. KiVa-tuntien lisäksi koulussamme pidetään säännöllisesti Hyvis-oppitunteja, joilla pyritään edistämään hyvinvointia sekä vahvistamaan itsetuntemusta ja tunnetaitoja. Koulussamme on kummioppilas- ja tukioppilastoimintaa sekä vertaissovittelutoimintaa, joka omalla toiminnallaan tukee kiusaamisen ehkäisyä ja erilaisuuden hyväksymistä.

Lasta ja nuorta kannustetaan ikätasonsa mukaisella tavalla tunnistamaan ja ottamaan puheeksi kokemansa kiusaaminen ja häirintä aikuisen kanssa. Kaikille tehdään selväksi, ettei kiusaamista tai häirintää hyväksytä. Rohkaisemme oppilaita kertomaan tilanteista aina aikuiselle. Tilanteet käsitellään välittömästi ja asiasta tiedotetaan koteja.

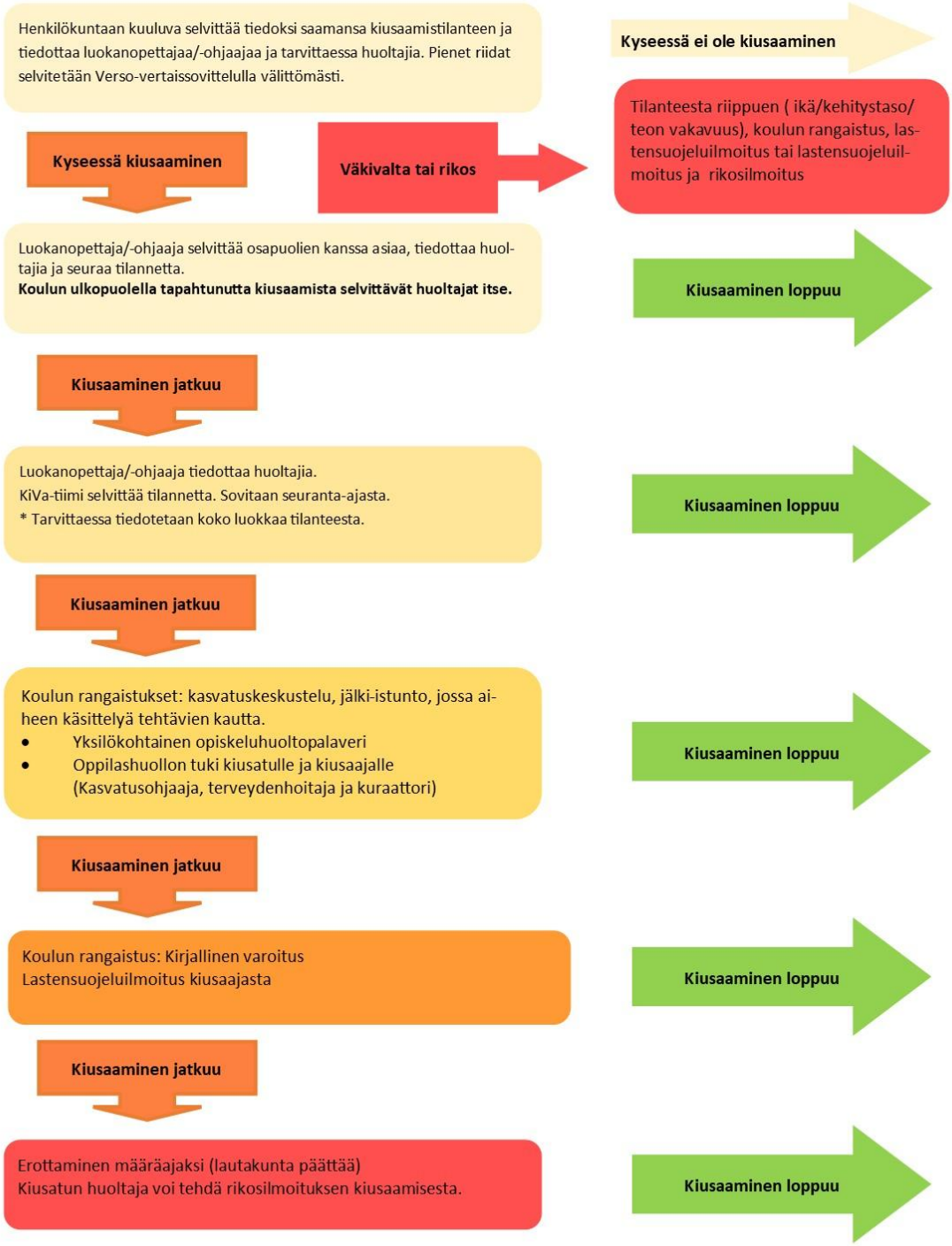
Kouluyhteisössämme on sovittu yhteiset kirjatut järjestyssäännöt sekä erilliset ohjeet toimintatavoista. Säännöt ja kirjatut toimintatavat ovat osa turvallisuussuunnitelmaa. Koulun toimintatavoista ja ohjeista tiedotetaan huoltajia esimerkiksi vanhempainilloissa ja koulun kotisivuilla. Oppilaat vastaavat säännöllisesti luokan/koulun ilmapiirikyselyyn. Yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä hoitaa kyselyyn liittyvät järjestelyt ja antaa ohjeistuksen kyselyn läpikäymiseen.

3. KIUSAAMISEEN, HÄIRINTÄÄN JA VÄKIVALTAAN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLIT POGOSTAN KOULUSSA

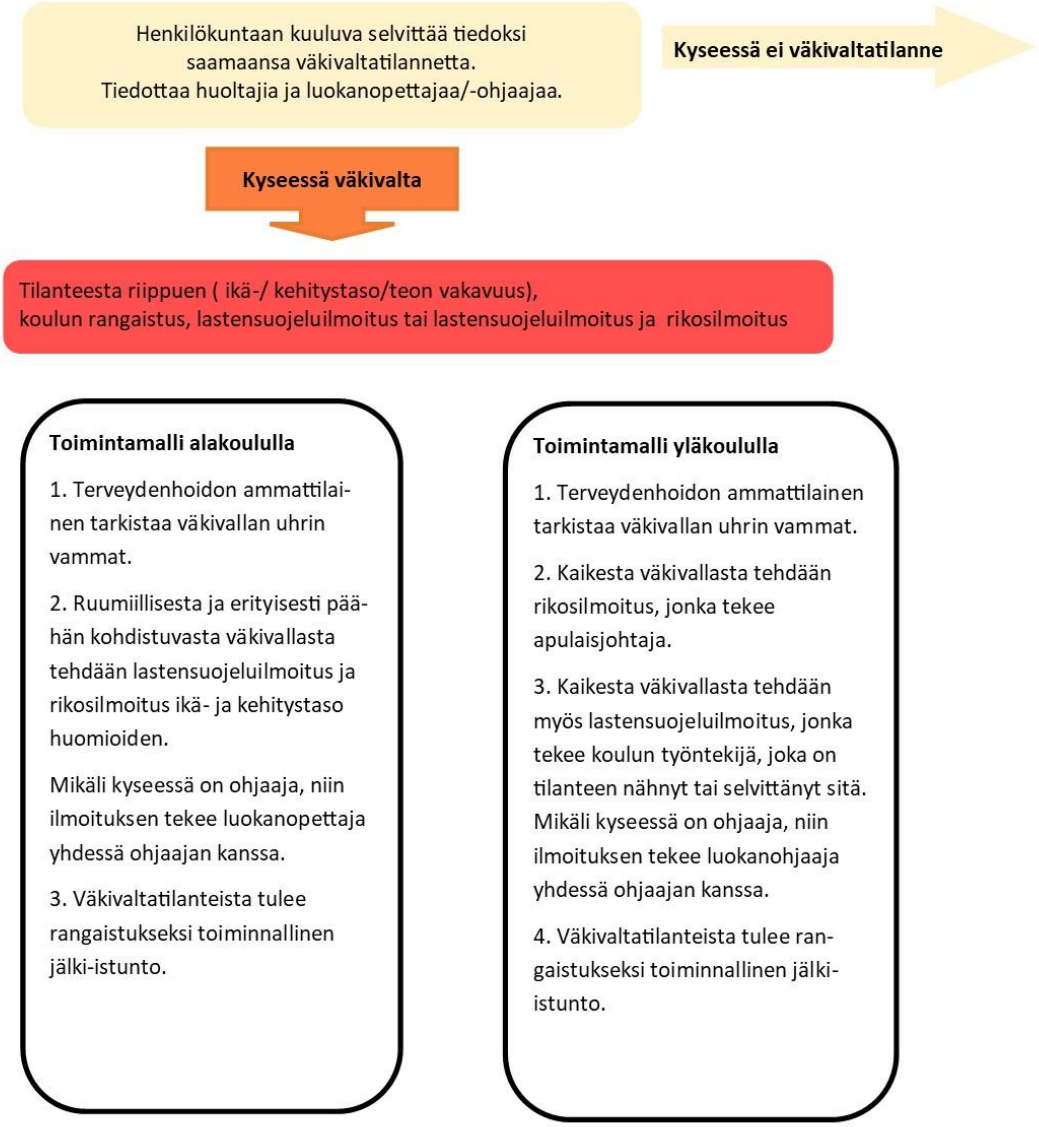
Kaikki koulun aikuiset ovat tietoisia ja sitoutuneet kiusaamisen ennaltaehkäisevään toimintaan ja kiusaamiseen puuttumisen toimintatapoihin. Ennaltaehkäisemme kiusaamista esimerkiksi joustavilla ryhmäjärjestelyillä ja -jaoilla ryhmä- ja parityössä sekä käsittelemällä aihetta joustavasti eri oppiaineissa. Koulussa järjestetään tehokas välituntivalvonta ja turvallisuuskulttuuria kehittämällä vältetään kiusaamisen syntymiselle otollisia tilanteita. Koulussa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen ja suvaitsevan toimintakulttuurin syntymiseen.

Kiusaamiseen puuttuminen on laissa säädetty virkavelvollisuus. Pikaratkaisuja kiusaamisen lopettamiseksi ei ole. Yksi palaveri, jossa pyydetään anteeksi, kätellään ja palataan arkeen ei ole riittävä. Kiusaamiseen puuttumisessa keskeistä on, että tapauksiin tartutaan varhaisessa vaiheessa ja ripeästi, sillä yksittäisten tilanteiden selvittely on helpompaa kuin pitkään jatkuneen uhkailun, painostamisen, väheksyvän kohtelun, ulkopuolelle jättämisen tai väkivallan selvittäminen. On myös tärkeä keskittyä kuulemaan kaikkia osapuolia avoimin mielin, sillä kaikki aina ole sitä, miltä ensin näyttää. Seuranta ja lopulta asian selkeä päättäminen puolestaan auttaa osapuolia palaamaan turvalliseen kouluarkeen.

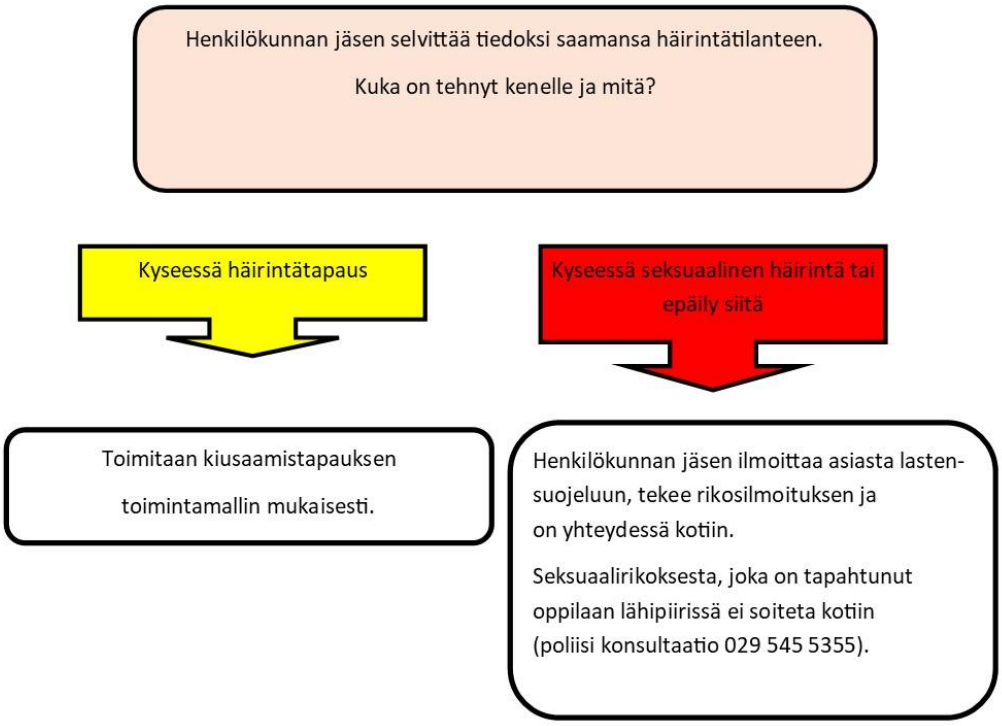
Toimintamalli kiusaamistapauksessa

Toimintamalli väkivaltatapauksessa

Toimintamalli häirintätilanteessa

4. YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Turvallinen oppimisympäristö on jokaisen lapsen ja nuoren oikeus. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on kiusaamistapauksissa ehdottoman tärkeää, ja huoltajien on tärkeää ymmärtää kotona opittujen hyvien käytöstapojen ja muita huomioivien toimintatapojen sekä kielenkäytön merkitys kiusaamisen ehkäisyssä. Jos huoltaja saa tiedon kiusaamisesta, tuo hän sen koulun tietoon. Kiusaamisen lopettamiseksi huoltaja osallistuu oman lapsensa asian selvittelyyn yhteistyössä koulun ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa. Sekä kiusattu että kiusaaja tarvitsevat aikuisen tukea, kun kiusaamisasiaa selvitellään.

Ohjeita huoltajalle:

- Jos epäilet, että lastasi on kiusattu, kannusta häntä kertomaan asiasta.
- Pyri selvittämään, onko kiusaaminen tarkoituksellista ja toistuvaa. Ota lapsen kokemus vakavasti ja lohduta häntä.
- Ota aina yhteys kouluun, jos epäilet kiusaamista. Ota yhteyttä kouluun, vaikka lapsesi kieltäisikin.
- Koulussa tapahtuneen kiusaamisen selvittäminen aloitetaan aina koulussa.
- Jos lapsesi on kiusaava osapuoli, tee selväksi, että et hyväksy minkäänlaista kiusaamista. Kerro asiasta opettajalle.
- Rohkaise lasta miettimään yhdessä kanssasi, mitä hän voi tehdä kiusaamisen ehkäisemiseksi.
- Vahvista lapsen myönteistä käsitystä itsestään.
-

Ohjeita oppilaalle:

- Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti mistä et pidä: ”Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä, että sinä… ”
- Lähde pois kiusaajan luota.
- Kerro aikuiselle, kun huomaat kiusaamista. Kerro, jos olet itse kiusattu tai kiusaaja tai näet toveriasi kiusattavan.
- Ole kiusatulle kaveri, älä jätä häntä yksin.
- Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekin aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.
- Jos olet kiusattu, käänny lähipiirisi puoleen. Lähipiirissäsi on tärkeitä ihmisiä, joiden tuki ja läsnäolo on arvokasta. Yhdessä olette vahvempia.

5. KIUSAAMISEN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA

5.1. Kiusaamisen ennaltaehkäisy yhteisötasolla

- koulun järjestyssääntöjen tunteminen, koulutiedotteen/oppilaan oppaan kotiin lähettäminen
- vanhempainillat ja muut kodin ja koulun yhteiset tapahtumat
- oppilaskunta-, kummioppilas- (alakoulu) ja tukioppilastoiminta (yläkoulu)
- hyvinvointiin liittyvät vuosittaiset teemat
- kaikki koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat kiusaamistilanteisiin pyritään selvittämään viipymättä
- välituntivalvonnan näkyvyys
- KiVa-materiaalin hyödyntäminen, erityisesti 1-, 4- ja 7-luokilla
- kiusaamistapausten selvittelyssä käytetään apuna KiVa-tiimin opettajia ja oppilashuoltoryhmän jäseniä

5.2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla

- luokkakohtaiset vanhempainillat
- KiVa-kyselyt
- laajat terveystarkastukset 5. ja 8.luokilla
- kouluterveyskysely 8. ja 9. luokilla
- luokkakohtaiset keskustelut
- mahdolliset muut hyvinvointiin liittyvät kyselyt
- KiVa-materiaalin käyttö luokissa

5.3. Kiusaamiseen puuttuminen yhteisötasolla

Jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on velvollinen puuttumaan ja ilmoittamaan havaitsemastaan kiusaamisesta. Myös opiskelijoita ohjataan puuttumaan kiusaamistilanteisiin.

5.4. Kiusaamiseen puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla

- tapaaminen kiusatun oppilaan kanssa
- keskustelu kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa yksitellen ja säännöistä sopiminen sekä kiusaamistilanteen kirjaaminen. Kiva-tiimin jäsen kirjaa kiusaamistilanteet.
- sopimusten noudattamisen seuraaminen
- seurantakeskustelu kiusatun kanssa
- seurantakeskustelu kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa
- keskustelu osallisten ja heidän huoltajiensa kanssa

6. HÄIRINNÄN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA

6.1. Häirinnän ennaltaehkäisy yhteisötasolla

Oppilaiden ja yhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtivat kaikki kouluyhteisön aikuiset. Monialaisessa oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä käsitellään eri kyselyiden, kuten Kiva-kyselyn, kouluterveyskyselyn sekä TEA-viisari kyselyn tulokset. Tulosten pohjalta suunnitellaan ja järjestetään koulussa toteutettavia eri teemoja ajankohtaisiin asioihin liittyen. Tuloksista tiedotetaan opettajia. Järjestyssäännöissä ohjataan myös hyvään ja asialliseen käyttäytymiseen.

6.2. Häirinnän ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla

Luokanopettajien ja -ohjaajien johdolla tehtävä luokkien ryhmäytyminen on tärkeää. Tavoitteena on saada luokkiin luottamuksellinen ja turvallinen ilmapiiri. Koulussamme pidetään säännöllisesti Hyvis-oppitunteja, joilla pyritään edistämään oppilaiden hyvinvointia sekä vahvistamaan itsetuntemusta ja tunnetaitoja. Rohkaisemme oppilaita ilmoittamaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan häirinnästä luotettavalle aikuiselle.

6.3. Häirintään puuttuminen yhteisötasolla

Jokainen häirintää havainnut tai siitä tiedon saanut koulun henkilöstöön kuuluva huolehtii siitä, että asiaa lähdetään selvittämään viipymättä. Koulun henkilöstöön kuuluva ilmoittaa koulussa tapahtuneesta häirinnästä rehtorille/apulaisjohtajalle. Tarvittaessa henkilökunta voi konsultoida opiskeluhuollon henkilöstöä häirinnän kohteeksi joutuneen sekä häirintään syyllistyneen opiskelijan opiskeluhuollon tarpeesta.

6.4. Häirintään puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla

Jos jossakin ryhmässä esiintyy häirintää, ryhmän sisällä asiaa käsitellään yleisellä tasolla niin, että häirinnän kohteet eivät tule nimetyiksi. Tarvittaessa ryhmälle tehdään tarkentava kysely, jonka tuloksia hyödynnetään häirinnän lopettamiseksi.

7. VÄKIVALLAN KÄSITTELY YKSILÖ-, RYHMÄ- JA YHTEISÖTASOLLA

7.1. Väkivallan ennaltaehkäisy yhteisötasolla

Vahvistetaan koulun yleistä hyvää ilmapiiriä ja yhteisöllisyyden rakenteita. Kaikilta kouluyhteisön jäseniltä edellytetään toista arvostavaa puhe- ja käyttäytymistapaa oppimistilanteissa, välitunneilla ja koulumatkoilla.

Koulumme eri suunnitelmat, kuten opiskeluhuoltosuunnitelma, tasa-arvosuunnitelma, kriisisuunnitelma ja pelastussuunnitelma pidetään ajan tasalla ja niitä päivitetään tarvittaessa. Suunnitelmat käydään läpi koulun henkilökunnan kanssa.

Turvakävelyt toteutetaan koulussamme joka vuosi syksyllä koulun alkaessa. Työturvallisuuteen ja riskien arviointiin kiinnitetään huomiota. Työntekijät tekevät ilmoituksen työssään kohtaamasta väkivaltatilanteista.

7.2. Väkivallan ennaltaehkäisy ryhmä- ja yksilötasolla

Oppilaille opetetaan yhdessä olemisen taitoja, kuten vuorovaikutus-, tunne- ja kaveritaitoja, hyvis ja KiVa-tunneilla. Järjestyssäännöissä oppilaita ohjataan hyvään ja asialliseen käyttäytymiseen. Säännöt kerrataan kaikille oppilaille luokissa vähintään kerran vuodessa. Moniammatillista opiskelijahuollon yhteistyötä hyödynnetään teemapäivissä ja muissa tapahtumissa.

7.3. Väkivaltaan puuttuminen yhteisötasolla

Koulun henkilökunta puuttuu väkivaltaan ja aggressiiviseen käyttäytymiseen välittömästi. Tarvittaessa pyydetään apua koulun muilta aikuisilta, jos tilanteen hallinta tai käsittely sitä vaatii. Väkivaltatilanteista informoidaan välittömästi koulun rehtoria.

Huoltajille tiedotetaan oppilaan väkivaltaisesta käyttäytymisestä Wilma-merkintänä tai soittamalla riippuen väkivallan vakavuudesta. Wilmassa ilmoitetaan pienet fyysiset kontaktit, kuten tönäisyt. Jos väkivalta on aiheuttanut selviä näkyviä jälkiä, väkivaltaa kokenut valittaa kipua tai kyse on pään tai vatsan alueen sattumisesta, ilmoitetaan tapahtumasta huoltajille viipymättä, ja huoltaja ohjataan käymään lapsen kanssa lääkärillä tai terveydenhoitajalla. Ilmoituksen tekee asiaa hoitanut opettaja tai rehtori. Huoltaja päättää asianomistajana rikosilmoituksen tekemisestä.

Väkivaltatilanteista, jotka ovat vakavahkoja tehdään lastensuojeluilmoitus sekä ilmoitus poliisille. Lastensuojeluilmoituksen tekee asiaa hoitanut opettaja. Poliisille ilmoituksen tekee apulaisjohtaja/rehtori, ensisijaisesti se koulun aikuistoimija, jonka saatavilla kattavin tieto

tapahtumien kulusta. Vakavan väkivaltaisen teon tai erittäin väkivaltaisen uhkailun ollessa kyseessä toimitaan pelastussuunnitelman ja kriisisuunnitelman mukaisesti.

7.4. Väkivaltaan puuttuminen ryhmä- ja yksilötasolla

Käytössä ovat samat toimenpiteet kuin yhteisöllisellä tasolla. Lisäksi hyödynnetään tarvittaessa kiusaamisen puuttumisen toimenpiteitä. Väkivallan kohteeksi joutuneen ja väkivallan tekijän kohdalla selvitetään psykososiaalisen tuen tarve ja järjestetään tuki tarvittaessa. Puuttumisessa käytetään tarpeen mukaan kurinpitoon ja työrauhan turvaamiseen tarkoitettuja toimenpiteitä.

8. KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN SEURANTA JA ARVIOINTI

Kiusaamistapauksiin puuttumista seurataan ja arvioidaan opiskeluhuoltoryhmän toimesta ja muutoksia tehdään tarvittaessa. Kiusaamisen ennaltaehkäisy vaatii jatkuvaa vuoropuhelua, ryhmäytymistä ja koko yhteisön vastuuta turvallisesta oppimisympäristöstä. Koulu osallistuu joka toinen vuosi toteutettavaan THL:n Kouluterveyskyselyyn, jonka tulosten pohjalta kehitetään ja arvioidaan kiusaamisen liittyviä toimintatapoja. Koulussa järjestetään säännöllisesti luokkien ilmapiirikyselyjä.

9. SUUNNITELMAN PÄIVITYS, PEREHDYTYS JA TIEDOTUS

Tämä kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan vastainen suunnitelma on osa opiskeluhuoltosuunnitelmaa ja päivitetään tarvittaessa opiskeluhuollon ohjausryhmän toimesta käyttäjiltä ja sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella. Häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaisesta suunnitelmasta tiedotetaan oppilaita, huoltajia ja muita sidosryhmiä. Suunnitelma ja toimintaohjeet sekä tietoa koulun ulkopuolisista tukimuodoista, löytyvät koulun kotisivuilta.